

תוכן עניינים

1	פתח דבר
5	שער א': כללי
5	פרק א': משמורת ילדים
5	1. כללי
7	2. אופי הבעיות בסכסוכי משמורת
8	3. עיקרון "טובת הילד"
8	4. קווים מנחים להכרעה בסכסוכי משמורת על-פי עיקרון טובת הילד
10	4.1 זכות הילד ולא זכות ההורה
10	4.2 שינוי נסיבות
13	4.3 "אין לאטום אוזן לקול הדם"
14	4.4 חזקת הגיל הרך
16	5. רצון הילד
25	6. משקל חוות-דעת פקיד הסעד ומומחים בסכסוכי משמורת
28	7. הגשת תסקיר על-ידי פקיד הסעד (עובד סוציאלי) בתביעות למשמורת
32	8. סיכום
37	פרק ב': תסקיר
39	1. הגשת תסקירים לבית-משפט
39	2. סוגי תסקירים
41	3. תוכן התסקיר
43	4. דרכי טיפול מומלצות
44	5. הגשת התסקיר
44	6. התסקיר כ"חוות-דעת מומחה"
44	7. חקירה נגדית של פקיד סעד (עובד סוציאלי)
46	8. ערכו הראייתי של התסקיר ומידת השפעתו על החלטת בית-המשפט
48	9. טענות לתוכן התסקיר
50	10. חיסוי התסקיר
51	11. הקלטת פגישה עם מומחה - דחיית בקשה להגשת תמליל
52	פרק ג': ניכור הורי - הגדרה ומהות
53	פרק ד': השימוש במושג ניכור הורי
55	פרק ה': הוראות נוהל 20-2 של נשיאת בית-המשפט העליון מיום 08.10.20 - טיפול בתי-המשפט לענייני משפחה בהליכים דחופים שעניינם חשש לפגיעה במוגנותם של ילדים והבטחת הקשר בין הורים לילדיהם
59	

שער ב': דרכי הטיפול - הפסיכולוגיות והמשפטיות - דעות מומחים 65

פרק א': ניכור הורי - דרגות חומרה 65

1. בדרגה החמורה ביותר 65

2. בדרגה המתונה של התנכרות להורה 66

3. התנכרות קלה להורה 66

פרק ב': הניכור ההורי - סימפטומים 67

פרק ג': גישת גרדנר בעין פסיקת בתי-המשפט 69

שער ג': ה"ניכור ההורי" וקיומה של תסמונת הניכור ההורי 71

פרק א': קיומו של "ניכור הורי" כתנאי לקיומה של תסמונת הניכור ההורי 71

פרק ב': גישתו של ד"ר קרייג צ'ילדרס 73

פרק ג': תסמונת הניכור הורי - דעות המומחים 75

שער ד': תופעת הניכור ההורי - גלגולה של ההלכה הפסוקה 89

פרק א': ניכור הורי ומגורים עם ההורה המנכר 89

פרק ב': ניתוק הקטין מהאם 91

פרק ג': נזק לילד המנוכר והורה מנוכר בעברו 93

פרק ד': תסמונת הניכור ההורי - ההכרה הפורמלית בתופעה 97

פרק ה': על ניכור הורי וסרבנות קשר - התופעה והמחלוקת 101

1. תופעת הניכור ההורי והמחלוקת 101

2. שלב הכרחי טרם קביעה כי מדובר בתסמונת ניכור הורי הוא קיומו של ניכור הורי 103

פרק ו': משמורת וההורה המנכר 107

1. אין כל סיכוי שבעולם שבית-המשפט ייתן להורה מנכה משמורת בקטין 107

2. האב מפעיל ניכור הורי חמור של הקטינים כלפי האם. מקרה זה אינו מתאים לא להעברת משמורת לידי האב ולא למשמורת משותפת 110

3. העברת משמורת מאם לאב 135

4. דנ"א 6041/02 פלונית נ' פלוני 152

5. ניכור הורי אינו רק נחלתם של בני זוג בהליכי גירושין, הוא יכול להתקיים גם בין הורים לבין סבים/סבתות 177

6. בקשה מטעם עו"ס לחוק הנוער להורות על הארכת צווי הנזקקות והמשמורת שניתנו זה מכבר, למשך שנה, בעניינם של שני קטינים 198

7. ניכור הורי של הבן כלפי האם על-ידי האב 198

פרק ז': תופעת הניכור ההורי מקימה עילת תביעה נזיקית 201

1. חיוב אם בפיצוי בשיעור בסך של 250,000 ש"ח מחמת מחדלים וגרימת נזק בין הילד לאב 201

2. טענת התובעת שהתנהגות הנתבע הובילה לניכור הורי חמור ומחיקתה מחיי הבנות, דבר שהפך את חייה וגרם לה נזק.....	238
3. הפרת הסכם הגירה - חיוב האישה בפיצויים בשיור של 680,000 ש"ח.....	239
4. בית-משפט קמא מצא, כי הנתק המוחלט בין האב לבין הקטינים נוצר בעיקר עקב הסתת האם את הקטינים כלפיו; כי ההתנכרות הקיצונית של הילדים לאביהם, תוך וויתור מוחלט על קיומו בחייהם, היא פרי הסתת האם - פיצוי בסך של 400,000 ש"ח.....	240
5. תובענה כספית-נזיקית בסך של 150,000 ש"ח שהגיש התובע כנגד הנתבעת - התביעה נדחתה.....	247
6. העללת עלילות שווא על-מנת לגרום או להשיג ניכור הורי, או "סתם" נתק בקשר אינה רק עוולה נזיקית, יש בה משום הצדק לתובענה חוזית גם על-פי - חוק החוזים (תרופות) בשל הפרת חוזה - הפרת החוזה המשפחתי.....	249
7. תביעת אם כנגד אב בגין נזקיה מפאת "הניכור ההורי" לו גרם כנטען האב, אשר הוביל לניתוק קשר בינה לבין חלק מילדיה, וכן פגיעה משמעותית בקשר בינה לבין ילדיה האחרים.....	249
8. תובענה נזיקית במסגרתה עתרה התובעת לחיוב הנתבע בפיצויים בגין נזקים אשר נגרמו לה לטענתה כתוצאה מניכור הורי כלפיה ומניתוק הקשר עם ילדיה.....	254
פרק ח': ניכור הורי - הליך פלילי - בזיון בית-משפט - כפיית ציות.....	257
פרק ט': ניכור הורי - אל לו לבית-הדין לתת את ידו לניסיונות של בעל דין, לתלות את הפרת הסדרי השהות ברצונם של הילדים.....	265
פרק י': תמצית ההלכה הפסוקה.....	267
1. ניכור הורי נלמד מראיות אובייקטיביות ולא מתחושות סובייקטיביות של הורה כלשהו.....	267
2. ברור מדוע מניעת קשר בין הורה לילדו, כאשר אין לכך צידוק ממשי, באמצעות הפעלת אמצעים פסיכולוגיים שונים על הילד, אשר גורמים לניתוקו ולהתנכרות מצידו להורה האחר, הינה תופעה פסולה אשר זכתה לכינוי "תסמונת הניכור ההורי".....	268
3. ביצוע ניכור הורי אינו יכול להיות נדון בראי השאלה האם טובת הילד הוא לשמר את הניכור.....	271
4. המנגנון אשר נועד לטפל בניכור הורי לא נועד לאלו אשר יש סיבה משמעותית להטיל עליהם פיקוח.....	272
5. במקרים שבהם ניתנת משמורתם של קטינים לאם, מקבלת האם לידיה לא רק הזכות לגדל את ילדיה במחיצתה, אלא גם החובה והאחריות לדאוג לקיום תקין של יחסי הילדים עם אביהם.....	273
6. הדרת האם על-ידי הקטין הינה פרי באושים שגדל על עץ שהאב נטע, והשקה ברגשות שליליים כלפיה.....	275

7.	ניכור הורי הוא פעולה בלתי-חוקית	277
8.	התנהלות העותרת עומדת במוקד הנתק שנוצר בין המשיב ובין בתו	278
9.	"ניכור הורי" הוא תופעה שמתגלית אצל ילדים להורים בסכסוך משמורת, שבאה לידי ביטוי בהתנכרות של הילדים לאחד ההורים ללא צידוק, שהאחראי לקיומה הוא ההורה האחר	280
10.	פטור ממזונות עשוי לעמוד לאב רק במקרים קיצוניים של מרדנות בעלת ביטויים בולטים, גסים ועולבים	282
11.	ביטול מזונות ילד בסרבנות קשר תעשה בזהירות ובשים-לב לעקרון טובת הילד	283
12.	ההתערבות המשפטית במצבי ניכור הורי ושאלת תפקידו של המשפט ביצירת התנאים למימוש ההורות הרגשית ביחסי הורים ילדים	285
13.	יש לשקול צמצום חלף ביטולם של מזוהות במקרה של סרבנות קשר שכן "לא דנים אותו לחרפת רעב"	287
14.	המקרה משמש דוגמא מובהקת לסיכון הנשקף להטיית שיקול-דעת של עולם המבוגרים ביחס לילדים	289
15.	אין חולק, כי שלילה (ואף הפחתה) של מזונות, אינה יכולה להיות "הקו הראשון" של התמודדות עם ילדים המסרבים לשמור על קשר עם הוריהם	291
16.	ילד איננו חפץ שלהוריו זכות קניין בו, להחזיקו לטובתם. הוא בעל ישות עצמאית ולו זכויות ואינטרסים משלו	293
17.	מסכת המחלוקות הבלתי-נגמרת בין הוריו, מביאה את הקטין פעם לנתק הקשר עם אביו ופעם לנתק עם אימו ולבצע מעברים חדים בין צד זה למשנהו	294
18.	בית-המשפט דחה בשתי הידיים את טענת הניכור ההורי או את טענת ההסתה שהעלתה האם	295
19.	עניינם של הקטינים דורש התערבות בית-המשפט ואכיפת החלטותיו, אותן הודיע המשיב בריש גלי, כי אין בדעתו לקיים	296
20.	הניסיון לבודד את התחייבות התובע לרשום זכויות בדירה על-שם הבנות ולהעמידה כנגד יחס מכבד של הבנות כלפיו, איננה נתמכת במאומה ולכן היא מלאכותית	297
21.	ייתכנו מקרים בהם על-אף סירובו של קטין לפגוש את הורהו, עדיין לא יוכרז "כבן מורד", וזאת כאשר לא ניתן לתלות את האשם בקטין, וכאשר הנסיבות מצביעות על צידוק לסרבנות	299
22.	התנהלות האם היתה זדונית ומכוונת	300
23.	סרבנות קשר וניכור הורי בין אב לילדיו הינו דבר איום ונורא. מדובר למעשה בשכול וביתמות הנגזרים על הצדדים בעודם בחיים	302
24.	לאור העובדה שהקטינים בחזקתה העיקרית של האם, האב אינו פוגש את הקטינות משנת 2014 ושוהה עם הקטין בזמנים מוגדרים, יש לפסוק ששיעור נטל המזונות שיוטל על האב יהיה נטל מוגבר	304

25. הפתרון היחיד אשר יכול להבטיח את קיומו של הקשר הרציף והמשמעותי בין הקטין לאביו הוא באמצעות השבת הקטין להתגורר באזור המרכז בסמיכות למקום מגורי האב..... 306

26. חיובה של אם במזונות ילדיה מדין צדקה, אינו חובה אבסולוטית, כחובת אב במזונות ילדיו עד גיל 15, שכן על-פי כללי הקדימה שבדיני צדקה, על האם לתת זכות קדימה לפרנסת עצמה..... 310

27. הרצון שהובע למשמורת או משמורת משותפת, נטען מהפה ולחוץ 311

28. יש לאזן את האינטרס של הניזוק עם האינטרס של המזיק, שלא להיות חשוף לאפשרות שתוגש נגדו תביעה המתייחסת לתקופה בלתי-מוגבלת..... 312

29. השוויון בנשיאה בנטל מזונות הילדים, הרי שאין לבחון במישור אחד בלבד, מזונות הילדים, מבלי לבדוק קיומו ביחס ליתר המישרים המשפחתיים..... 314

30. התקיימו התנאים לקיומה של משמורת משותפת, ועל-מנת לקבוע אחרת, יש להעביר את נטל שלילת ההסדר לאב, נטל שהוא לא עמד בו..... 315

31. הנתבעת אינה מודעת כלל להשלכות מרחיקות הלכת של עקירת הילדים מהארץ בה נולדו, בה גדלו ובה התחנכו וכן להשפעות של ניתוקם מאביהם מולידם אשר עד למועד הבאתם ארצה היו הילדים במשמורתו..... 317

32. כל תובענה למשמורת, חינוך או קביעת זמני שהות, טובת הילד היא עמוד האש ועמוד הענן ומבחינת בית-משפט, כל יתר השיקולים מתגמדים, מתכופפים ומשתחווים לטובת הילד..... 318

33. מגמת הפסיקה כיום הינה להעניק משקל רב יותר לפתרון שיאפשר שמירת הורותם של שני ההורים, תוך בחינה חיובית של האפשרות לקביעת משמורת משותפת, ובלבד שיוכח, כי הסדר כאמור ישרת את טובת הילד..... 321

34. הכרזת ילדים מורדים תלויה במספר מרכיבים, ואחד מהם אם חוסר הקשר עם אחד ההורים נגרם על-ידי ההורה האחר..... 323

35. בגלל עוצמת הרגשות של האם וככל שהזמן חלף מאז הפירוד והגירושין, ילדים נוספים הצטרפו למחנה של האם בשלילתם של האב והימנעות מקשר עימו..... 324

36. טובתה של הקטינה מחייבת את בית-המשפט לשקול את שאלת ההגירה, בשים-לב לנתונים ולא לכפות על הקטינה, נסיבות חיים, שאף אם היה "צדק" לכפותן, הרי שכפייתן עלולה להיות שלא לטובתה של הקטינה..... 326

37. מאחר ולאב תרומה ניכרת בהתנהגותו להרחקת הקטינה ממנו אין מקום להיעתר לדרישתו לשלול את מזונות הקטינה..... 328

38. במציאות הנוצרת לאחר פרדת ההורים על בית-המשפט לקבוע הסדר משמורת המדגישים במידה המרבית האפשרית את אינטרס הילדים ליהנות ממסגרת יציבה במשמורתו של ההורה שנמצא מתאים יותר ועם-זאת לשמור קשר בין הילדים לבין ההורה האחר 329
39. לרוב, שקילת טובתם של ילדים שהוריהם נפרדו אינה אלא תפיסת הרע במיעוטו מכיוון שטובת הילדים מחייבת כי יגדלו במחיצת אביהם ואמם במסגרת תא משפחתי יציב ואוהב, ואילו בפרדה של הורים כרוכה מידה של ניתוק בין אחד ההורים לילדיו 331
40. האם העובדה שמדובר בנתבעת שהיא הורה מנכר, משליכה על תום-הלב בפרסום לעניין ההגנות לפי חוק אישור לשון הרע? 333
41. כאשר מדובר בילד בוגר שניתן לצפות ממנו להבנה, שיקול-דעת ועמדה עצמאית משוחררת מלחצים והסתה, אין להתעלם מהתנהגותו המרדנית והמנוכרת בעת שנשקל חיובו של הורה במזונותיו 336
42. האחריות לחידוש הקשר עומדת לפתחו של האב, ובאין ראיות מוצקות כי האשם באי-קיום הקשר נובע באופן בלעדי מסירוב הקטינים, אין מקום לשלול את המזונות 339
43. שעה שאנו דנים בנתק בין קטין לבין מי מהוריו, בין במצב של ניכור הורי ובין במצב בו ההורה עצמו אינו מנכר, אזי יכול ונכיר מצבים בהם הניכור תלוי גם בקטין, בבחינת קטין מנכר 341
44. אין מקום להפריד בין האחים הקטינים, באופן שהאחריות ההורית או ה"משמורת" כלפי הקטינים תפוצל בין ההורים, תוך אבחנה בין הקטינים 344
45. ראייתו של אדם כהורה מנכר היא גם ראייתו כמי שנוהג באי-חוקיות ובחוסר תום-לב 346
46. המטרה העיקרית אינה "לפקח" על המבקשת אלא להעמיק ולחזק את הקשר בינה ובין הקטין 350
47. סנקציה כה חמורה של ביטול המזונות, היא אמצעי קיצוני שאין לנקוט בו אלא בריסון ובמקרים חריגים של מרדנות בעלת ביטויים בולטים, גסים ועולבים 351
48. מי שעוסק בניכור הורי צריך לדעת שניכור הורי אינו נובע תמיד מפעולתו של הורה עימו נמצא הקטין 352
49. הפסיקה הכירה באפשרות לבטל מזונות ילד במקרה של סרבנות קשר, אך זאת במקרים חריגים, תוך הבנה כי מדובר בצעד קיצוני אשר ככלל יש להימנע ממנו 356
50. הוצגה תמונה חלקית ביותר באשר לרקע שהביא להחלטה להגביל את הסדרי השהות של המבקש עם הקטינים 358
51. החלטת ביניים זמנית, מלמדת על רגישות רבה, ומטרתה לא להנציח את הניכור ההורי הנוטע, אלא לחדש במהרה את הקשר ההורי 358

52. האם הסנקציה הכספית היא התרופה הנכונה והמתאימה לטיפול בבעיית הניכור ההורי, ואולי דווקא להיפך - הסנקציה הכספית רק תגביר את הניכור.....	360
53. לא נפלה טעות בהחלטת השופט קמא, וודאי שלא טעות בולטת וחריגה, ואין הצדקה להתערב בהחלטה זו.....	362
54. השארת המשמורת אצל המערער תעמיד בסכנה את המשך הקשר של הקטינה עם המשיבה ותעיב על איכותו, עד כדי התהוות מצב של ניכור הורי.....	362
55. ניכור הורי מתפתח.....	364
56. גירושין הם רק בין בני הזוג, הילדים לא התגרשו משום הורה ואין לשום הורה זכות להביא למצב גירושין בין ילדים להורה האחר.....	366
57. ילדים המפתחים תסמונת של סרבנות קשר לומדים להשתמש במניעת אהבה כמניפולציה וכעונש.....	367
58. הסיכון נובע מהימצאות הקטין במרכזו של קונפליקט מתמשך בין הוריו.....	369
59. יש להיזהר ביותר מהסתמכות על תסמונת הניכור ההורי לצורך קביעה כי טענות האלימות שהועלו הינן טענות שווא.....	371
60. העתקת המגורים בתוך שטחי המדינה אינה מובילה בהכרח לניתוק הקשר.....	372
61. ההתבטאויות שמופיעות בהחלטות בית-המשפט, לעניין הניכור ההורי הינן לכל היותר הערות ביקורתיות, שאינן חריפות במידה כזו המקימה חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט.....	374
62. בקשה של אם, לגרום לכך שקשר אשר נותק בינה לבין בנה לפני כשנה ולמעשה יש לספור תחילתו של הנתק לפני כשנה וחצי, עת מספרת האם שהצדדים עוד היו יחד ונתגלעו חיכוכים קשים בינה לבין הבן, כמי שחי בעצם מאותו מועד.....	376
63. תופעת סרבנות קשר בין קטין לבין אחד מהוריו.....	379
64. העתקת מגורע הקטין.....	381
65. מקור סרבנות הקשר.....	382
66. ארגו הכלים השיפוטי להתמודדות עם סרבנות קשר בלתי-מוצדקת.....	382
67. אחריות הורית משותפת.....	383
68. הטחת אשם כוזב באלימות מינית.....	383
69. צורכי הקטין.....	384
70. התניית תנאים כספיים לקיום זמני השהות.....	385
71. הסדרי שהות במכרז הקשר.....	385
72. שימוש לרעה בנוהל.....	386
73. מינוי מתאם הורי.....	386

74.	בית-המשפט יביא בחשבון את רצונותיה של הקטינה, יכבדם ככל יכולתו, אך לא יסכים לניתוק קשר בין הקטינה לבין אימה	387.....
75.	סירוב האם לקיים את החלטות בית-המשפט	387.....
76.	השחרת דמותו של האב	388.....
77.	בקשת המערערת להעקת מקום מגורי ביתם הקטינה של הצדדים	388.....
78.	בקשה להעברת מקום מגוריהן של הקטינות לאימן	389.....
79.	בקשת עיכוב ביצוע	390.....
80.	ביטול הפחתת חיוב אב במזונות	390.....
81.	סרבנות קשר וניכור הורי בתהליכי פרידה וגירושין	391.....
82.	מינוי אפוטרופוס לדין לקטין	392.....
83.	סנקציות לשם אכיפת זמני שהות	393.....
84.	שיקום הקשר של הילדים עם האם	393.....
85.	זמני השהות של הקטינים עם האב	394.....
86.	צו הגנה	395.....
87.	ביטול דמי מזונות	395.....
88.	סרבנות קשר	397.....
89.	פרסום לשון הרע והסתת האישה את שלושת ילדיו כנגדו	397.....
90.	לא נמצא כל טעם של ממש לסירוב הבת לפגוש את אביה	398.....
91.	המונח "זמן ילד"	399.....
92.	ילד על הרצף האוטיסטי - קביעה כי ביתה של האישה הוא הבית העיקרי של הקטין	403.....
93.	מתן צו מניעה לטובת האב האוסר על העתקת מגורי הילדים שישארו בחזקת האב	404.....
94.	ניתוק קשר עם האב - כיבוד זכותו של הילד שלא להיפגש עם האב	405.....
95.	שני ההורים אשמים באי-חידוש הקשר בין האב לבת, וכל אחד "תרם" את חלקו לכך. זאת אמרנו בלי לשמוע את הבת עצמה. בית-הדין לא סבר שיש תועלת בשמיעת הבת, שהרי ידוע האמור בחוות-דעת מקצועיות, שבטענות של ניכור הורי, לא יועיל לשמוע את קול הילד, ככל והוא מוסת, והדבר אף עלול להקשות על הקשר העתידי, ככל ויש לו סיכוי	406.....
96.	מקרה זה בו האם במשך שנים כה רבות התקשתה להפריד בין כעסה ופגיעותה כלפי בעלה לשעבר ובין צרכי הקטינים, דבר שהוביל להחמרת הנתק עד אשר ניסיונות טיפוליים רבים כשלו, מצדיק הפחתה מסויימת במזונות הקטינים. האיזון בין תרומת האם למצב שנוצר, תרומת האב והצורך להבטיח שמירה על סיפוק צרכיהם הבסיסיים של הקטינים מוביל למסקנה שאין מקום לבטל את המזונות אלא להפחיתם במידה מסויימת ומדורגת	407.....

97. יש לקבל את המלצות עו"ס לסדרי דין והאפוטרופא לדין של הקטינים ולהורות כי מכאן ואילך ועד להחלטה אחרת, המפגשים בין האב לקטינות יתקיימו תחת פיקוח במסגרת "מרכז הקשר"..... 411

98. ניתן לסכם את השיקולים שעל בית-המשפט לשקול בדונו בשאלת ביטול מזונות לילד מרדן באופן הבא - ביטול המזונות יעשה במקרים קיצוניים ונדירים ויש לשקול תמיד חלופה מתונה יותר, כגון הקטנת המזונות..... 412

99. בקשת המבקשת להורות כי משמורתו הזמנית של הקטין, כבן 6.5, תהיה בידי המבקשת ולהעברת הקטין לטיפול והשגחתה לנוכח ניכור הורי וסיכון של הקטין..... 412

100. בקשה למינוי מומחית לטיפול ב"ניכור הורי"..... 413

101. תפקידו של אפוטרופוס לדין, בפרט במקרים של חשש לניכור הורי, אינו פשוט כלל - תפקידו של אפוטרופוס לדין לקטינים אינו מתמצא בהבאת עמדתם של הקטינים בפני בית-המשפט. האפוטרופוס לדין מחוייב לבחון את טובתם של הקטינים במכלול ההיבטים, לטווח הקצר ולטווח הארוך, כאשר רצונם המוצהר הוא היבט אחד בלבד, בפרט במצב של ניכור הורי..... 414

שער ה': אמנת האג וסוגיית הניכור הורי 415.....

פרק א': מבוא 415.....

פרק ב': הלכות בתי-המשפט 419.....

1. מהם התנאים של תובע לעמוד כדי להיכנס בשעריה של האמנה ומהם החריגים לאמנה?..... 419

2. התכלית של האמנה היא בראש ובראשונה להבטיח את החזרתם המיידית של ילדים שהורחקו שלא כדין אל מדינה אחרת, ולהבטיח כי זכויות המשמורת והביקור שהוקנו להורה על-פי דין במדינה המתקשרת באמנה יכובדו ביעילות בשאר המדינות המתקשרות..... 434

3. בכדי לבחון האם בוצעה הרחקה שלא כדין והאם חלה האמנה, יש לענות על שלוש שאלות..... 435

4. מהו "מקומו הרגיל של הקטין"?..... 435

5. מינוי מומחה מטעמו של בית-המשפט לצורך בחינת התקיימותו של חריג "החשש החמור" הקבוע בסעיף 13(ב) באמנת האג..... 441

6. פרשנות הביטוי "וביום פתיחת ההליכים" כאמור בסעיף 12 לאמנת האג..... 448

7. האם מוסמך בית-המשפט בישראל ליתן החלטה על-פי סעיף 15 לאמנה לבקשת ההורה?..... 453

8. הכלל המנחה את בית-המשפט הנדרש לעניינה של אמנת האג, הינו "החזרת המצב לקדמותו", על יסוד הנחה כי בית-המשפט שבמקום מגוריו הרגיל של הקטין הוא שיכריע בנושא משמורתו..... 460

9. הימנעותה של הנתבעת מליידע את התובע בדבר תכניותיה, נעשו במטרה למנוע ממנו פניה לבית-המשפט ויש בכך משום חוסר תום-לב 464

10. חקירת התובע באמצעות שיחת כינוס באמצעות הווידאו - תביעה על-פי אמנת האג 464

11. כתנאי בסיסי לחלות האמנה נדרשת קביעת העובדה כי להורה התובע היו זכויות משמורת לגבי הילד, וכי זכויות אלו נפגעו כתוצאה ממעשה "חטיפה" 468

12. חתימה על הסכם שכירות, השתלבות הקטין בגן באנגליה, אישור שהייה של המערערת באנגליה לשנתיים, פתיחת חשבון בנק וקבלת כרטיס רפואי עבור הקטין במרפאה המקומית במנצ'סטר, רכישת רהיטים מסויימים, מכירת הרכב בארץ וקניית רכב חלופי באנגליה, רכישת כרטיס אשראי, הודעה למוסד ביטוח לאומי על הפסקת תושבות ותשלומים ובקשה לקבל את מקבילהם באנגליה - כל אלה משקפים כוונה להעביר משפחה, לרבות ילד בהיותו בן 3.5 שנים, ממדינה אחת למדינה אחרת 482

13. התחשבות ברצונו של קטין, תילקח בחשבון באותם מקרים בהם מתברר כי מדובר ברצון אותנטי, שאינו פרי הסתה ולחץ או פרי ההזדהות הקיימת לעיתים קרובות בין הילד להורה שבחזקתו בפועל הוא מצוי וכאשר נראה כי ההתנגדות אינה גחמה רגעית וחולפת, אלא קבועה ורצינית 491

14. תסקיר פקידת הסעד שהוגש לבית-המשפט, אינו מצביע על סכנה כלשהי שעלולה להיגרם לקטינה, באם תוחזר לארה"ב. התסקיר מתאר אינטראקציה חיובית בין האב לבין הקטינה, ואינו תומך בטענה כי החזרת הקטינה תחשוף אותה לנוק חמור 491

15. הסכמה חייבת להיות מודעת, הסכמה שהינה פרי של הטעיה ומצג שווא איננה הסכמה. במקרה דנן, הבאתם של הילדים לישראל והמשך שהותם בישראל נעשו כדין בהסתמך על הסכמת שני הוריהם וכוונתם המשותפת להגר ארצה. התביעה נדחתה 491